

Recessie haalt druk van de arbeidsmarkt

ACHTERGROND PERSONEELSKRAPTE

Drukke op de arbeidsmarkt.
© MARCO JEURISSEN

Door Monique Evers

In onderwijs, zorg, techniek, ja waar niet eigenlijk, schreeuwen werkgevers om personeel. Hogere lonen en een recessie kunnen hier een eind aan maken, stelt Frank Cörvers, arbeidseconoom aan de Universiteit Maastricht.

MAASTRICHT - Niet om mensen te pesten of om te pleiten voor meer werklozen, maar heel nuchter bekeken kan een goede economische crisis wel helpen om wat lucht op de arbeidsmarkt te brengen. Volgens Frank Cörvers, hoogleraar *Demografische transitie, menselijk kapitaal en werkgelegenheid* aan de Universiteit Maastricht, staat zo'n recessie misschien al binnen een jaar voor de deur.

We hebben geen keus, we moeten door. Je kunt moeilijk Nederland opheffen.

Frank Cörvers, hoogleraar

Nog nooit was het personeelstekort in Nederland zo groot. Tegenover honderd werkzoekenden staan 133 vacatures. Bedrijven kunnen niet groeien en de economie loopt vast. Hoe heeft het zo ver kunnen komen?

Pensioen

Om te beginnen speelt de democratische situatie een belangrijke rol, zegt Cörvers. Een ontwikkeling waar we eigenlijk niet zo veel aan kunnen doen. Steeds meer ouderen gaan met pensioen en er zijn te weinig jongeren om het werk over te nemen. Tegelijkertijd worden die ouderen steeds ouder en hebben ze dus meer behoefte aan zorg. Daar hebben we dan weer extra mensen voor nodig.

Om het tij te keren, zullen we met z'n allen meer moeten gaan betalen voor de horeca. Of minder vaak uit eten gaan.

Frank Cörvers, hoogleraar

Een andere ontwikkeling, waar volgens Cörvers wél wat aan te doen is, is meer salaris betalen. „Ik heb al vaker gepleit voor hogere lonen, met name in de publieke sector zoals het onderwijs, de zorg en de overheid. Daardoor vinden mensen het niet aantrekkelijk genoeg om daar aan de slag te gaan. Je moet die achterstanden in loon ook niet te lang laten oplopen want dan moet je later in één keer een enorme inhaalslag maken. Dat is wat nu in het onderwijs is gebeurd. Daar krijgen de leraren er in één keer tien procent bij. Een enorm bedrag. Ondertussen hebben veel mensen het onderwijs verlaten en zijn er weinig nieuwe leerkrachten bijgekomen.”

Tuinbouw

Cörvers constateert dat niet alleen in de publieke sector te weinig betaald werd. Ook in het bedrijfsleven is krapte ontstaan omdat daar de lonen onvoldoende stegen. „Neem bijvoorbeeld de tuinbouwsector. Werkgevers kunnen maar moeilijk medewerkers vinden omdat ze te weinig salaris bieden. Dan kiezen ze dus voor arbeidsmigranten.

Misschien zouden ze wel meer willen betalen maar de marges zijn klein en de prijzen staan vanwege concurrentie flink onder druk. Ze kunnen dus soms simpelweg niet meer betalen”, schetst hij het dilemma.

Hogere lonen zorgen er volgens hem ook voor dat werkgevers moeten nadenken over slimmere oplossingen en gaan investeren in machines die het werk kunnen overnemen.

Het grootste personeelstekort is te zien in de horeca. Restaurants sluiten daarom steeds vaker één of meerdere dagen, koks komen uit het buitenland en gasten moeten met een QR-code hun eten bestellen, dat soms door een robot wordt gebracht. Covid heeft veel jongeren als medewerker naar de teststraten gelokt. De vraag is of ze terugkomen. „Om het tij te keren, zullen we met z'n allen meer moeten gaan betalen voor de horeca”, zegt Cörvers. „Dan maar wat minder vaak uit eten. Dat remt de vraag. En dat is precies wat je wilt bereiken met hogere lonen en stijgende prijzen. Dan komt de arbeidsmarkt weer meer in evenwicht.”

Tomaten

Misschien moeten er wel hardere keuzes gemaakt worden, denkt de arbeidseconoom. „Je kunt je afvragen of je het werk waar veel Europese arbeidsmigranten voor nodig zijn, in Nederland moet houden.

Al die mensen moeten tenslotte ook ergens wonen. Die kosten kun je bijvoorbeeld bij de bedrijven leggen, dan wordt het vanzelf minder aantrekkelijk om migranten in dienst te nemen. Als de werkgever zijn bedrijfsvoering dan niet rond krijgt, kan hij iets anders gaan doen met de grond of hij gaat veel meer vragen voor de asperges en de tomaten. Dan zullen we

zien hoeveel de consument bereid is te betalen voor gewassen van eigen bodem.”

Inspannen

Frank Cörvers ziet nog meer mogelijkheden. Er zijn zeker nog mensen die aan het werk kunnen: degenen die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. „Daar moet je je als werkgever of beleidsmaker wel extra voor inspannen. Je kunt mensen een extra zetje geven om aan het werk te gaan.” De hoogleraar verwacht niet dat iedereen productief genoeg is om een marktloon te kunnen verdienen, maar deze groep kan wel meedoen in de samenleving. Ze niets laten doen heeft veel negatieve effecten; op de zorg, op de hulpverlening en op allerlei persoonlijke problemen waar ze niet meer uitkomen.

„Natuurlijk moet je menselijk blijven.

Maar het is niet: eerst hun problemen oplossen en dan aan het werk. Het een kan het ander zelfs in positieve zin versterken.”

Het verschil tussen een uitkering en een salaris mag van hem ook wel wat groter. Want waarom zou je anders gaan werken? Of meer uren gaan werken?

Mensen die nu moeite hebben om rond te komen van een uitkering of een kleine baan moeten - als het aan Cörvers ligt - meer gaan verdienen door meer uren te gaan werken. Meer werken en minder consumeren, omdat de prijzen stijgen, zorgt ervoor dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter in balans komt.

Treurig

Wat zijn de gevolgen voor onze economie als die balans er niet komt? Komt die straks piepend tot stilstand?

We bouwen immers te weinig huizen, het openbaar vervoer wordt beperkt, er zijn te weinig mensen voor de gezondheidszorg en voor het onderwijs. Een gevolg van gebrek aan beleid, concludeert Cörvers.

„Best heel treurig dat we het zover hebben laten komen. Het is de schuld van het kabinet en van de kiezer die kennelijk te weinig druk heeft kunnen

uitoefenen. We moeten nu dus vol aan de bak om het recht te zetten. Of het niet te laat is?

We hebben geen keus, we moeten door. Je kunt moeilijk Nederland opheffen.”